

Fiscalisten bij het CBS: 'Het werk is altijd dynamisch'

Ze houden van cijfers en statistieken en hebben het prima naar hun zin bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Leon Custers, Jos Erkens en Lico Hoekema, alle drie lid van het Register Belastingadviseurs, zetten hun fiscale kennis in voor betrouwbare statistische informatie. Het Register sprak met hen over hun werk en de uitdagingen die ze tegenkomen.

Door Sandra van den Nieuwenhof | foto's: Raphaël Drent

Drie leden van het Register Belastingadviseurs werken bij het Centraal Bureau voor de Statistiek in Heerlen: Leon Custers, Jos Erkens en Lico Hoekema. Alle drie hebben ze een lange staat van dienst bij deze werkgever: Erkens werkt al vijfendertig jaar bij het CBS, Custers en Hoekema beiden twintig jaar. Dat zegt genoeg; ze hebben het naar hun zin op hun werk, het CBS biedt hen boeiend werk met voldoende kansen en uitdagingen. Custers: 'Het werk is afwisselend en werken bij het CBS

geeft veel carrièremogelijkheden. Ik kom oorspronkelijk uit de automatiseringssector. Om me verder te ontwikkelen startte ik vijf jaar geleden met de RBC-opleiding.' Erkens bevestigt de kansen voor ontplooiing: 'Ik doe niet vijfendertig jaar hetzelfde werk, je krijgt hier veel mogelijkheden om je te ontplooiën. Ik heb een financieel economische achtergrond. In 2003 kreeg ik de vraag om me verder te verdiepen in de fiscaliteit. Ik volgde de opleiding van de Federatie Belastingadviseurs. Ik zit nu vijftien jaar op deze plek. Ik ben relatiebeheerder en heb veel overleg

In de serie *Het Kantoor* komen RB-leden met een bijzondere expertise of werkplek aan het woord.

met de Belastingdienst over de levering van de data. Voor de inkomensstatistiek is de Belastingdienst de enige bron. Daarnaast houd ik mij bezig met statistische onderzoeken. Welke gegevens zijn toepasbaar en welke niet? Ik benader dat vanuit de fiscale theorie.'

Custers: 'Ik zit minder bij de Belastingdienst, maar kijk meer in de data zelf: zijn er voldoende aantallen om een bepaalde vraag te kunnen beantwoorden? Als er in de aangiftes bij een vraag te weinig ingevulde gegevens zijn, kunnen we minder met deze informatie doen. Niet alle gegevens over werknemers komen overigens van de Belastingdienst. Het aantal gewerkte uren bijvoorbeeld niet. Dit is voor het CBS wel interessant in verband met de arbeidsproductiviteit. Die gegevens worden door het UWV op verzoek van het CBS uitgevraagd en vervolgens aan ons doorgeleverd. Wij zijn partner bij de loonaangifteketen. Dat is wettelijk zo geregeld.'

Grensverleggend

Hoekema werkt voornamelijk aan het beschrijven van de bedrijvendemografie; hoe ziet de bedrijfspopulatie eruit? 'Mijn afdeling ontwikkelt informatie en output. We zetten op basis van vragen van ministeries nieuwe onderzoeken op. Voorbeelden zijn vragen over de transitievergoeding of vragen over de doorstart bij faillissementen. Wat gebeurt er met de werknemers na een doorstart? Hierbij heb ik mijn fiscale achtergrond nodig om te kunnen beschrijven wat er bij bedrijven gebeurt. Ik ben geen fiscalist van huis uit. Ik ben scheikundige en gepromoveerd in de biochemie. Vijf jaar geleden heb ik de opleiding tot RBC gevolgd omdat meer fiscale kennis handig is bij mijn werk.' Op de vraag wat hem aanspreekt in het werken bij het CBS, antwoordt hij: 'Het is altijd uitdagend om de juiste gegevens boven tafel te krijgen. Je bent voortdurend grensverleggend bezig want je gaat altijd verder dan wat je eerder deed. En elke werkdag brengt iets nieuws.'

Erkens: 'Er komen altijd nieuwe vragen van buiten. Welke gegevens kun je met elkaar combineren om tot een mooie output te komen? Wij werken als onafhankelijke experts. Ik heb veel contacten met anderen, buiten het CBS hoofdzakelijk met de Belastingdienst. Dat vind ik interessant, het speelveld aan contacten. Intern ondersteun ik collega's die fiscale data moeten toepassen in hun onderzoeken en statistieken.'

Custers: 'Het is boeiend om te graven in data en dit te combineren met je fiscale en boekhoudkundige kennis, bijvoorbeeld de omzet in de aangiftes vennootschapsbelasting te vergelijken met de omzet in de aangiftes omzetbelasting. Dat is niet altijd gelijk aan elkaar, sommige diensten en leveringen zijn niet belast in de omzetbelasting, maar zijn wel opgenomen in de omzet die is aangegeven in de aangifte vennootschapsbelasting.'

Hoekema: 'Bij het combineren van gegevens uit verschillende bronnen om een onderzoeksvraag te beantwoorden kom je soms opvallende dingen tegen. Dan speelt de vraag: is er een fout gemaakt? Of is er iets anders aan de hand, is er een verklaring voor? Op dat moment komt de fiscaliteit en kennis van hoe daar in de praktijk mee omgegaan wordt van pas. Het werk is altijd dynamisch.'

Lico Hoekema: 'Het is altijd uitdagend om de juiste gegevens boven tafel te krijgen'

Onontgonnen terreinen en openstaande vraagstukken zijn er nog volop. Hoekema: 'Je wilt altijd meer weten, zoals waar werken de uitzendkrachten? Ze staan op de loonlijst bij uitzendbureaus maar we weten niet waar ze werken. We kunnen dit niet ook niet zomaar navragen. We proberen het bedrijfsleven zo min mogelijk lastig te vallen. Er zijn ook afspraken met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat om de administratieve lasten voor het bedrijfsleven te beperken. Het CBS zet zo weinig mogelijk vragenlijsten uit en probeert zoveel mogelijk uit secundaire bronnen te halen. De onderzoeken waar ik bij betrokken ben komen allemaal uit deze externe bronnen.'

Custers vult aan: 'Beleidsmakers zijn geïnteresseerd in de verdeling van vermogens over de bevolking. Wie heeft hoeveel procent van het totaal aan vermogen? In dat kader zijn de vermogenstatistiek van ondernemers relevant. Wat is de omvang van de stille reserves in het fiscale vermogen? Een deel van het antwoord kan worden gevonden door de waarde van het onroerend goed volgens de fiscale balans te vergelijken met de waarde van het onroerend goed waarop het eigenaarsdeel van de onroerend zaak belasting is gebaseerd. Het vermogen dat in bedrijven zit wordt hoger geschat, maar klopt die inschatting?'

Jos Erkens: 'Wij werken als onafhankelijke experts'

De onderzoeksvragen komen veelal van de rijksoverheid en van lagere overheden. Ook is er regelmatig samenwerking met universiteiten, wanneer bijvoorbeeld een promovendus promoveert op onderzoek bij het CBS. De coronacrisis vraagt momenteel veel van het CBS, want iedereen wil weten hoe het daadwerkelijk zit. Denk aan de cijfers over sterfte, faillissementen en consumentenvertrouwen.

Coronacrisis

Erkens: 'Ministeries zijn sinds de uitbraak van het coronavirus op zoek naar beleidsinformatie. Hoeveel omzetverlies is er? Hoeveel bedrijven vragen loonkostensubsidies aan of maken gebruik van de TOZO? Het CBS speelde direct in op die vragen. De vraagstukken rondom de coronacrisis staan natuurlijk niet in het reguliere programma. We moesten snel schakelen en hier extra

v.l.n.r.

Jos Erkens,
Lico Hoekema en
Leon Custers

Interview met RB-leden:

- *Drs. Leon Custers* RBC; registerdeskundige, team registers en koppelingen
- *Bc. Jos Erkens*, RB; relatiebeheerder, belastingadviseur, team registers en koppelingen
- *Dr. Lico Hoekema*, RBC; senior onderzoeker, team informatieontwikkeling en output

CBS

Het CBS heeft als missie het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte van de samenleving. Het CBS levert met betrouwbare statistische informatie en data inzicht in maatschappelijke vraagstukken.

Onafhankelijk

Het CBS werd in 1899 opgericht vanuit de behoefte aan onafhankelijke, betrouwbare informatie om maatschappelijke vraagstukken te begrijpen. Deze rol heeft het CBS nog altijd. De organisatie is inmiddels uitgegroeid tot een innovatieve kennisorganisatie, die voortdurend nieuwe technologieën en ontwikkelingen toepast om de kwaliteit van de gegevens en de onafhankelijke positie te kunnen blijven borgen. De wettelijke grondslag voor het CBS is de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek

Zelfstandig bestuursorgaan

Als zelfstandig bestuursorgaan voert het CBS overheidstaken uit, maar valt het niet direct onder het gezag van een ministerie. De kosten van het CBS worden betaald uit de rijksbegroting.

Twee vestigingen: Heerlen en Den Haag

Aantal medewerkers: ongeveer 2000

www.cbs.nl

capaciteit op inzetten. Het is heel complex. De benodigde informatie komt niet alleen via de Belastingdienst maar bijvoorbeeld ook van de scannerdata bij supermarkten, die in de reguliere statistiekproductie worden gebruikt voor het samenstellen van de prijsindexcijfers.' Hoekema: 'We zijn nieuwsgierig naar het effect van de coronamaatregelen op de bedrijvenpopulatie. Hoe ontwikkelen zich de winstgevendheid, omzet, groei en het personeelsbestand?'

Dat belastingmaatregelen in het algemeen effect hebben zien zij regelmatig in de cijfers terug. Custers: 'Als de wetgeving verandert, zien wij wisselingen in de gegevens van de Belastingdienst. We moeten dan naar andere indicatoren zoeken. De populatie die aangifte doet wordt kleiner. Een voorbeeld daarvan is de nieuwe klei-ondernemersregeling voor de omzetbelasting. Ondernemers die minder dan 20.000 euro omzet hebben, hoeven sinds 1 januari geen btw-aangifte te doen. Dat effect zien we terug. De ministers van Financiën van de EU hebben inmiddels overeenstemming bereikt om deze grens in 2024 te verhogen naar € 85.000, waardoor met name het aantal btw-aangiftes van zzp'ers aanzienlijk zal slinken.'

Erkens: 'Fiscale nieuwigheden hebben doorgaans effect op de data, net zoals nieuwe Europese richtlijnen met betrekking tot fiscale gegevens. Een goed voorbeeld is de heffing over het aanmerkelijk belang. Deze werd een aantal jaren geleden verlaagd van 25% naar 22%. Toen zag je veel Box 2- vermogens vrijvallen.'

Ongekleurd

Het CBS is onafhankelijk en presenteert de cijfers ongekleurd, bij voorkeur in relatie tot elkaar. Maatschappelijke fenomenen beschrijven noemt het CBS dat. Erkens: 'Wij geven altijd de feitelijke situaties weer. De vorm kan wisselen. De ene keer wordt er gevraagd om dashboards en de andere keer om tabellen. Iedereen krijgt van ons dezelfde cijfers, alles is openbaar. Iedereen pikt eruit wat bij hen past. Wij zijn onafhankelijk. De ministeries weten dat ook heel goed.'

Custers: 'Onze invloed gaat niet verder dan soms een correctie van gegevens, als dat bij aanvullende statistische diensten nodig is. En wij geven betekenis aan de fiscale gegevens.'

De fiscalisten van het CBS hebben contact met andere RB-leden tijdens bijeenkomsten. Hoekema: 'Bij een landelijke studiebijeenkomst van het RB over loon en arbeid besprak de docent de nieuwe voorstellen voor de transitievergoeding. Ik had toen net de gegevens verzameld en aangeleverd voor het nieuwe beleid.'

Erkens: 'In vergelijking met belastingadviseurs weten wij vaak meer van de achtergrond en de context. Ik kom regelmatig bij de Belastingdienst en dat komt mij bij mijn dagelijkse werkzaamheden goed van pas.'

Als afsluiting wil Hoekema de RB-leden meegeven dat zij met hun werk indirect een bijdrage leveren aan het CBS. 'De belastingadviseurs dragen bij aan goede data om de Nederlandse economie te beschrijven door goede jaarrekeningen op te stellen.' <<<